

8.3.2024

ÁLLÁSFOGLALÁSI INDÍTVÁNY

benyújtva a Bizottság alelnöke/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője nyilatkozatát követően

az eljárási szabályzat 132. cikkének (2) bekezdése alapján

az EU és Örményország közötti szorosabb kapcsolatokról és az Azerbajdzsán és Örményország közötti békemegállapodás szükségességéről (2024/2580(RSP))

Anna Fotyga, Lars Patrick Berg, Witold Jan Waszczykowski, Adam Bielan, Anna Zalewska, Beata Kempa, Jacek Saryusz-Wolski, Eugen Jurzyca

az ECR képviselőcsoport nevében

**Az Európai Parlament állásfoglalása az EU és Örményország közötti szorosabb kapcsolatokról és az Azerbajdzsán és Örményország közötti békemegállapodás szükségességéről
(2024/2580(RSP))**

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Örményországról és Azerbajdzsánról szóló korábbi állásfoglalásaira,
 - tekintettel „A közös kül- és biztonságpolitika végrehajtása – 2023. évi éves jelentés” című, 2024. február 28-i állásfoglalására¹,
 - tekintettel az egyrészről az Európai Unió, az Európai Atomenergia-közösség és tagállamai, másrészről az Örmény Köztársaság közötti, 2021. március 1-jén teljes körűen hatályba lépett átfogó és megerősített partnerségi megállapodásra (CEPA)²,
 - tekintettel az egyrészről az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészről az Azerbajdzsán Köztársaság közötti partnerségi és együttműködési megállapodás (EU–Azerbajdzsán partnerségi és együttműködési megállapodás) megkötéséről szóló, 1999. május 31-i tanácsi és bizottsági határozatra³, amely megállapodás 1999 óta hatályos,
 - tekintettel az EU–Örményország Partnerségi Tanács 2024. február 13-i, ötödik ülésének eredményeire,
 - tekintettel az Örményországgal való partnerségi megállapodás végrehajtásáról szóló, 2024. február 9-i bizottsági szolgálati munkadokumentumra (SWD(2017)0041),
 - tekintettel az EU örményországi missziójának (EUMA) 2022. február 20-i elindítására,
 - tekintettel eljárási szabályzata 132. cikkének (2) bekezdésére,
- A. mivel az EU és Örményország kapcsolatai többek között a demokrácia, a jogállamiság, az emberi jogok és az alapvető szabadságok közös értékein alapulnak, illetve azon a közös érdeken, hogy Örményország szerepet vállaljon a gazdasági és politikai reformokban, valamint a regionális együttműködésben, többek között a keleti partnerség keretében;
- B. mivel az EU–Örményország Partnerségi Tanács 2024. február 13-án ötödik alkalommal ülésezett Brüsszelben; mivel az ülésen a résztvevők megerősítették, hogy az EU és Örményország közös érdeke, hogy megerősítsék és elmélyítsék a közös értékeken alapuló kapcsolataikat, és elkötelezettek eziránt;
- C. mivel az EU és Örményország megállapodtak abban, hogy megkezdik az új EU–Örményország partnerségi menetrenddel kapcsolatos munkát, amely ambiciózusabb

¹ Elfogadott szövegek, P9_TA(2024)0104.

² HL L 23., 2018.7.30, 4. o.

³ HL L 246., 1999.5.10, 1. o.

közös prioritásokat határoz meg az összes dimenzióra kiterjedő együttműködésre vonatkozóan;

- D. mivel Örményország az elmúlt években jelentős politikai változásokon ment keresztül, és a kormány a jelentős kihívások ellenére elkötelezett a valóban működő demokratikus intézmények biztosítása és a CEPA-nak az ország modernizálását célzó reformok tervezetéként való felhasználása mellett;
- E. mivel Örményország további haladást ért el a reformok végrehajtása terén olyan kulcsfontosságú területeken, mint az igazságszolgáltatás és a jogállamiság, valamint a korrupció elleni küzdelem; mivel Örményország jelentős haladást ért el az oktatás, az egészségügy, a migráció és a polgári védelem területén is;
- F. mivel Örményország jelezte azon szándékát, hogy továbbfejleszti és elmélyíti partnerségét és együttműködését az EU-val, többek között kétoldalú kapcsolatok révén és a keleti partnerség regionális politikai keretén belül; mivel Örményország „Crossroads of Peace” (*A béke útjai*) elnevezésű projektje hangsúlyozza a regionális együttműködés és az összeköttetések fontosságát; mivel Nikol Pasinján miniszterelnök 2023. október 17-én az Európai Parlamentben kijelentette, hogy Örményország készen áll arra, hogy közelebb kerüljön az Európai Unióhoz;
- G. mivel az EU és Örményország megvitatta a vízumliberalizációs párbeszéd megkezdésének lehetőségeit;
- H. mivel az EU továbbra is az ország legjelentősebb adományozója, és jelentős támogatást nyújt az igazságszolgáltatás, a jogállamiság, a korrupció elleni küzdelem, az oktatás és a zöld átállás területén;
- I. mivel Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja negatív hatással volt a Dél-Kaukázusra, és tovább bonyolította a régió biztonsági helyzetét; mivel az Örményország biztonságának garantálására irányuló állítólagos orosz hajlandóság nem bizonyult valósnak; mivel Örményországnak a biztonság terén már sikerült gyengítenie az Oroszországhoz fűződő kapcsolatait, mivel befagyasztották az Oroszország által vezetett Kollektív Biztonsági Szerződés Szervezetében (CSTO) való részvételét, bár továbbra is az Eurázsiai Gazdasági Unió tagja maradt;
- J. mivel Azerbajdzsán 2023. szeptember 19-én provokáció nélkül katonai támadást indított, hogy erőszakkal visszaszerezze a nemzetközileg elismert területe, Hegyi-Karabah feletti ellenőrzést, ami az örmény lakosság e területről való elvándorlásával végződött; mivel 2024. január 1-jétől az úgynevezett Hegyi-Karabah Köztársaság valamennyi állami intézményét feloszlatták; mivel a Dél-Kaukázusban újból fellángoló konfliktusok komoly aggodalomra adnak okot és az EU proaktívabb fellépését teszik szükségessé a régióban; mivel az Örményország és Azerbajdzsán közötti kapcsolatok normalizálásának kilátásai továbbra is törékenyek, ezért az EU-nak támogatnia és ösztönöznie kell mindkét felet egy békemegállapodás elérésére, többek között azáltal, hogy kilátásba helyezi az EU-val való szorosabb integrációt, amennyiben úgy döntenek, hogy folytatják ezt az utat;
- K. mivel az Örményország és Azerbajdzsán közötti fegyveres konfliktusok katasztrofális hatással voltak az egész régió kulturális, vallási és történelmi örökségére, ami az

emberek kényszerű lakóhelyelhagyásához és kulturális örökségük lerombolásához vezetett;

- L. mivel 2024. február 13-án a Bizottság bejelentette, hogy a 2023 szeptemberében bejelentett 12,2 millió eurón felül további 5,5 millió EUR összegű humanitárius segélyt különít el a Hegyi-Karabahból lakóhelyüket elhagyni kényszerült örmények megsegítésére;
- M. mivel a jelentések szerint több mint 20000 örményt tartanak fogva Bakuban, akik tárgyalásra várnak, többségük civil személy és/vagy a humanitárius szervezetek dolgozói;
- N. mivel az Örményország és Azerbajdzsán közötti kapcsolatok fenntartható normalizálása megköveteli mindenfajta erőszak megszüntetését; mivel Azerbajdzsánnak és Örményországnak a közös határaik körülhatárolásával foglalkozó állami bizottságai hetedik alkalommal üléseztek; mivel a két fél úgy döntött, hogy a megállapodást „a lehető leghamarabb” létrehozzák, ami jelentős lépés lenne a békeszerződés aláírása felé; mivel a megállapodásnak a kétoldalú kapcsolatok és a tágabb régió egészének hosszú távú stabilitásához is hozzá kell járulnia; mivel ez a cél csak akkor érhető el, ha Örményország és Azerbajdzsán hatóságai garantálni tudják a békés együttélést és a kisebbségi jogok tiszteletben tartását;
- O. mivel 2023. december 7-én Örményország és Azerbajdzsán közös nyilatkozatot tett közzé, amelyben kézzelfogható bizalomépítő intézkedéseket jelentett be, többek között 32 fogva tartott örmény és 2 azerbajdzsáni sorkatona szabadon bocsátását; mivel Azerbajdzsán még mindig 23 örmény túszt tart fogva, köztük Hegyi-Karabah volt vezetőit;
- P. mivel 2024. február 13-án négy örmény katona halt meg a Szjunik tartománybeli Nerkin Hand elleni azerbajdzsáni támadásban, ami hónapok óta a legintenzívebb eszkaláció volt a határ mentén;
- Q. mivel 2023 decembere óta számos kétoldalú találkozóra került sor Örményország és Azerbajdzsán között, többek között a müncheni biztonsági konferencia keretében Nikol Pasinján örmény miniszterelnök és İlham Alijev azerbajdzsáni elnök között 2024. február 17-én; mivel bár mindkét vezető fenntartja, hogy megállapodtak a békeszerződés fő elveiről, a két fél számos részlettel kapcsolatban hangoztatja nézetkülönbségét, beleértve a közlekedési összeköttetések megnyitását, a határok körülhatárolását és kijelölését, valamint azzal kapcsolatban, hogy ki végezze a közvetítést; mivel az EU felajánlotta segítségét a két fél közötti tárgyalásokhoz;
- R. mivel a Parlament korábbi figyelmeztetései a helyzettel kapcsolatban nem vezettek jelentős változásokhoz az EU Azerbajdzsánnal kapcsolatos politikájában; mivel az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet, az EU és más nemzetközi szereplők három évtizedes diplomáciai és békeépítésre irányuló erőfeszítései nem tudták elrettenteni Azerbajdzsánt attól, hogy katonai erőt alkalmazzon és a konfliktusra békés megoldást találjon;
- 1. üdvözli az Örményország által a CEPA-ütemterv végrehajtása terén elért eredményeket; arra kéri az EU–Örményország Partnerségi Tanács tagjait, hogy szorosan működjenek

együtt a folyamatban lévő és a jövőbeli reformok végrehajtása során;

2. megismétli, hogy az EU elkötelezett Örményország szuverenitásának, demokráciájának és területi integritásának támogatása mellett; úgy véli, hogy az EU-nak ambiciózus együttműködési tervet kell nyújtania Örményországnak a jelenlegi átfogó és megerősített partnerségi megállapodás korszerűsítése révén, ami határozottabban bekapcsolja Örményországot a nyugati demokráciák közösségébe, és segíti az országot a szomszédokkal fennálló kapcsolatainak kibontakoztatásában;
3. megismétli, hogy támogatja Örményország demokratikusan megválasztott kormányát; üdvözli Nikol Pasinján miniszterelnök azon nyilatkozatát, miszerint Örményországot nem fogják belerángatni egy újabb háborúba Azerbajdzsánnal, valamint arra irányuló közelmúltbeli felhívását, hogy indítsák újra az Azerbajdzsánnal a legmagasabb szinten folytatott béketárgyalásokat;
4. üdvözli, hogy Örményország megerősítette a Nemzetközi Büntetőbíróság Római Alapokmányát;
5. ösztönzi az Európai Uniót, hogy indítsa el az EU és Örményország közötti vízumliberalizációs párbeszédet, amely elősegíti az emberek közötti kapcsolatokat, és hozzájárul a reformok további végrehajtásához;
6. méltatja a civil társadalom szerepét Örményországnak a posztszovjet rendszerről a nyugati típusú demokráciára való átállásában, és arra ösztönzi az EU-t, hogy továbbra is támogassa az örmény nép arra irányuló erőfeszítéseit, hogy az országban a jogállamiságon és a közös értékeken alapuló, tartós reformokat valósítsa meg;
7. felhívja a Bizottságot és a Tanácsot, hogy fontolják meg annak lehetőségét, hogy Örményország tagjelölti státuszt kapjon, figyelembe véve az ország európai törekvéseit, amelyeket Örményországnak az Oroszország által vezetett CSTO-ból és az Eurázsiai Gazdasági Unióból való kilépésének kell követnie; felszólítja az EU-t, hogy terjesszen elő intézkedéseket egy ilyen döntés következményeinek enyhítésére;
8. elítéli az örményországi orosz beavatkozást, amelynek célja zavargások szítása, illetve összességében az Oroszország által játszott szerepet, amely évtizedek óta táplálja a konfliktust, és azt saját politikai céljaira használja fel;
9. ösztönzi a nemzetközi közösséget, hogy segítse Azerbajdzsánt Hegyi-Karabah aknamentesítésében, ahol 1,5 millió gyalogsági akna maradt hátra, amelyek közül néhányat csak nemrégiben, 2021-ben gyártottak; kiemeli, hogy ezek az aknák hetente emberéleteket követelnek, ami komoly problémát jelent a gazdasági fejlődés, a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek visszatérése, a mezőgazdaság, valamint az építési és közlekedési projektek szempontjából;
10. ismételten elítéli, hogy az elmúlt években azerbajdzsáni katonai behatolásokra került sor Örményország nemzetközileg elismert területére; megismétli az azerbajdzsáni csapatoknak Örményország teljes szuverén területéről történő kivonására, valamint az összes illegálisan fogva tartott örmény szabadon bocsátására irányuló követelését; elítéli az örmény katonák elleni közelmúltbeli támadást Nerkin Handban; kiemeli, hogy Azerbajdzsánnak a nahicseváni exklávéval kapcsolatos összeköttetési problémáit

Örményország szuverenitásának és területi integritásának teljes körű tiszteletben tartása mellett kell megoldani; emlékeztet arra, hogy e probléma lehetséges megoldása a kalinyingrádi terület meglévő modelljén alapulhat;

11. ismételten elítéli Azerbajdzsán előre megtervezett és indokolatlan támadását a hegyi-karabahi örmények, valamint a térségben maradt emberek ellen; kéri az azerbajdzsáni hatóságokat, hogy tegyék lehetővé az örmény lakosság Hegyi-Karabahba való biztonságos visszatérését, és nyújtsanak szilárd garanciákat jogaik védelmét illetően; követeli az örmény kulturális, történelmi és vallási örökség védelmét Hegyi-Karabahban az UNESCO normáival és Azerbajdzsán nemzetközi kötelezettségvállalásaival összhangban;
12. hangsúlyozza az örmény menekültek azon jogát, hogy visszatérjenek Hegyi-Karabahba; üdvözlí, hogy 2023 szeptemberi távozásuk óta továbbra is az azerbajdzsáni rendőrség védi otthonaikat, és hogy Baku késleltette a lakóhelyüket elhagyni kényszerült azerbajdzsániak visszatérését Hankendibe és más, az örmények által 2023 szeptemberében elhagyott helyekre; felszólítja Bakut, hogy a fosztogatások megelőzése érdekében erősítse meg ezt a védelmet; rámutat, hogy ha egyes örmények úgy döntenek, hogy nem térnek vissza, a tulajdonjogokat mindkét félnek igazságosan kell rendeznie;
13. kiemeli, hogy Örményország és Azerbajdzsán minden eddiginél közelebb áll ahhoz, hogy aláírjon egy olyan békemegállapodást, amely megnyithatja az utat a Kaukázus nyugaton Európára, keleten pedig Közép-Ázsiára kiterjedő gazdasági és közlekedési integrációja előtt;
14. reményét fejezi ki, hogy amennyiben hamarosan tartós békemegállapodás születik, Örményországnak végre lehetősége lesz kitörni regionális elszigeteltségéből, és diplomáciai kapcsolatokat létesíteni Törökországgal és Azerbajdzsánnal, és ezt követően gazdasági és kereskedelmi előnyökhöz jutni a régióba való integráció révén; bátorítja az EU-t és partnereit, hogy támogassák ezt a folyamatot;
15. hangsúlyozza, hogy átfogó békemegállapodásra van szükség Örményország és Azerbajdzsán között; úgy véli, hogy az Azerbajdzsán és Örményország közötti valódi párbeszéd az egyetlen fenntartható, előre vezető út, és arra kéri az Uniót és az uniós tagállamokat, hogy támogassák ezeket az erőfeszítéseket, amelyeknek ki kell terjedniük egymás területi integritásának kölcsönös elismerésére, Hegyi-Karabah örmény lakosságának jogait és biztonságát szavatoló garanciákra, a még bebörtönzött foglyok, köztük Hegyi-Karabah volt vezetőinek szabadon bocsátására, valamint az ellenük folytatott látszatpercek leállítására; kiemeli, hogy a szomszédság stabilitásának előfeltétele a méltóságteljes és tartós regionális béke, amely mindkét ország számára fenntartja a szuverenitást, a függetlenséget és a területi integritást; aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy egyes vezetők és regionális hatalmak megpróbálják kihasználni a jelenlegi helyzetet oly módon, amely veszélyeztetheti a törékeny békekilátásokat;
16. felhívja az EU örményországi polgári misszióját (EUMA), hogy szorosan kövesse nyomon a változó helyi biztonsági helyzetet, készítsen átlátható jelentéseket a Parlamentnek, és aktívan járuljon hozzá a konfliktusrendezési erőfeszítésekhez; felhívja az EU-t és tagállamait, hogy erősítsék meg az EUMA megbízatását, növeljék méretét és hosszabbítsák meg időtartamát;

17. kéri a Bizottság alelnökét/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjét és az Európai Külügyi Szolgálatot, hogy az Európai Békekereten keresztül továbbra is támogassa Örményországot, különösen a hibrid fenyegetésekkel szembeni védelmi képességek megerősítése céljából, valamint annak érdekében, hogy biztonsági térségét a Kollektív Biztonsági Szerződés Szervezetén (KBSZSZ) túlra is kiterjessze; üdvözli az EU és Örményország közötti politikai és biztonsági párbeszéd létrehozását, és az annak keretében 2023. november 15-én tartott második ülést; felszólít Örményország és az Európai Unió közötti rendszeres biztonsági és védelmi konzultációk létrehozására, amelyek platformot biztosítanak a biztonsággal kapcsolatos valamennyi kérdés kezelésére;
18. utasítja alelnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást az Európai Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, a Tanácsnak, a Bizottságnak, Örményország kormányának és alelnökének, Azerbajdzsán kormányának és alelnökének, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet főtitkárának, az Európa Tanács főtitkárának, az UNESCO főigazgatójának és az ENSZ főtitkárának.